

Valstybinio audito ataskaita

ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJOS
VYKDOMOS PROGRAMOS „STUDIJŲ IR
MOKSLO PLĖTRA“ VERTINIMAS

2016 m. spalio 26 d. Nr. VA-P-50-5-21

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

<u>SANTRUMPOS IR SAVOKOS</u>	<u>3</u>
<u>SANTRAUKA</u>	<u>4</u>
IŠVADOS	5
REKOMENDACIJOS	5
<u>IŽANGA</u>	<u>7</u>
<u>AUDITO REZULTATAI</u>	<u>9</u>
<u>1. MTEP finansavimu nepakankamai siekta įgyvendinti strateginius tikslus</u>	<u>9</u>
1.1. Nenustatyti prioritetai užsakomų MTEP projektų rėmimui	9
1.2. Nesukurta sistema skubiais moksliniais tyrimais spręsti svarbiausias valstybės problemas	10
1.3. Nevertinamas investicijų į MTEP veiklas poveikis	11
<u>2. Nepakankamas mokslo ir studijų institucijų bendradarbiavimas su verslu</u>	<u>12</u>
2.1. Mokslo ir studijų institucijos nepasinaudoja skatinimo lėšomis	12
2.2. Kai kurios vertinimo kriterijų reikšmės netikslios	14
<u>3. Mokslo stebėseną nepakankamai koordinuojama ir nestebimas pateiktų rekomendacijų įgyvendinimas</u>	<u>15</u>
<u>4. Neišnaudotos galimybės sėkmingai dalyvauti programoje „Horizontas 2020“</u>	<u>17</u>
<u>PRIEDAI</u>	<u>20</u>

SANTRUMPOS IR SĄVOKOS

ŠMM – Švietimo ir mokslo ministerija

LRV – Lietuvos Respublikos Vyriausybė

MTEP – moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra

MITA – Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra

MOSTA – Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras

EBPO – Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija

ITC – Švietimo informacinių technologijų centras

LMT – Lietuvos mokslo taryba

LIC – Lietuvos inovacijų centras

LMA – Lietuvos mokslų akademija

H2020 – „Horizontas 2020“

Programa – „Studijų ir mokslo plėtros“ programa

Sumani specializacija – valstybės paramos moksliniams tyrimams ir inovacijoms strategija, kurią kurdamą Lietuva, kaip ir kitos Europos Sąjungos šalys, nustatė savo mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros (MTEP) ir inovacijų prioritetus, atsižvelgdama į turimus ar galimus konkurencinius pranašumus¹.

Prioritetinė MTEP ir inovacijų kryptis – ūkio sritis, kurioje šalis turi pakankamą mokslo ir verslo potencialą, gebantį atliepti šioje srityje kylančius globalius ar nacionalinius iššūkius ir pasinaudoti galimybėmis, galinčiomis paskatinti ženklus teigiamus pokyčius².

„Horizontas 2020“ – tęstinė ES mokslinių tyrimų ir inovacijų programa, kurios 2014–2020 metų biudžetas yra apie 80 mlrd. Eur. Programa skirta Europos pasauliniam konkurencingumui didinti, todėl orientuojamasi ne tiek į mokslinių tyrimų ir technologijų plėtrą, kiek į mokslo laimėjimus, kurie taptų naujais produktais ir paslaugomis, skatinančiais verslo galimybes ir gerinančiais žmonių gyvenimą. Šios programos pareiškėjai gali būti mokslo įstaigos, verslo įmonės ar kitos institucijos³.

Moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra – sisteminga kūrybinė gamtos, žmonijos, kultūros ir visuomenės pažinimo veikla ir jos rezultatų panaudojimas⁴.

¹ Prieiga per internetą: <http://sumani2020.lt/apie-sumania-speciaizacija/apie> [žiūrėta 2016-08-22].

² Prieiga per internetą: https://www.smm.lt/web/lt/mokslas/sumani_spec [žiūrėta 2016-08-22].

³ Prieiga per internetą: www.h2020.lt [žiūrėta 2016-06-16].

⁴ Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymas, 2009-04-30 Nr. XI-242, 4 str. 11 d.

SANTRAUKA

Kryptinga mokslo plėtra, mokslo ir verslo bendrų idėjų įgyvendinimas, tarptautiniai ryšiai gali būti reikšmingas indėlis stiprinant ūkio plėtrą ir užtikrinant šalies konkurencingumą. Švietimo ir mokslo ministerija, įgyvendindama šalies strateginius tikslus, nustato mokslo sistemos valdymo ir finansavimo taisykles, stebi, analizuoja ir vertina mokslo rezultatus, teikia siūlymus dėl mokslo sistemos gerinimo nacionalinės politikos formuotojui – Seimui. MTEP politikos formavimo ir įgyvendinimo sistemoje dalyvauja ir kitos institucijos – Lietuvos mokslo taryba, mokslo ir studijų institucijos, Ūkio ministerija ir kt. Švietimo ir mokslo ministerija įgyvendina MTEP politiką viešajame, o Ūkio ministerija – verslo sektoriuje.

Lietuvos mokslo būklė, palyginti su Europos Sąjungos šalimis, yra prasta: verslo sektoriaus investicijos į MTEP yra vienos mažiausių ES, nors verslo MTEP lėšų, išleidžiamų per viešąjį sektorių, dalis yra viena didžiausių ES. Dalyvavimo H2020 programoje sėkmės rodiklis yra tik 10 proc., o pagal gaunamos dotacijos dydį (17 mln. Eur) Lietuva atsiduria priešpaskutinėje vietoje iš 28 ES šalių. Lietuvoje nesukurta palanki mokslo ir tyrimų aplinka, užtikrinanti šalies patrauklumą aukščiausio lygio mokslininkams ir tyrėjams, nepritraukiama doktorantų iš užsienio, esama MTEP finansavimo sistema neužtikrina mokslinių tyrimų stabilumo ir tęstinumo⁵.

Ministerijos vykdoma tęstinė programa „Studijų ir mokslo plėtra“ skirta šalies strateginių tikslų įgyvendinimui, bendrų mokslo ir verslo ryšių bei dalyvavimo tarptautinėje veikloje skatinimui. Palyginti su valstybės biudžeto lėšomis, skiriamomis MTEP viešojo sektoriaus institucijoms, šios programos MTEP dalis sudaro apie 2–3 proc. lėšų, tačiau ją įgyvendindama ministerija turėtų prisidėti prie kryptingo valstybės tikslų siekimo.

Vertinome, ar programos priemonės mokslo srityje įgyvendintos rezultatyviai ir padeda pasiekti nustatytus tikslus. Analizavome, ar programos uždaviniai, priemonės, vertinimo kriterijai leidžia pasiekti ir išmatuoti programos tikslus, ar vykdant programą (mokslo plėtrai skirta 17 mln. Eur) siekta įgyvendinti valstybės nustatytas kryptis ir prioritetus, ar remiant MTEP projektus buvo skatinamas mokslo ir verslo bendradarbiavimas, ar visa tai davė planuotą rezultatą (teigiamą poveikį). Taip pat domėjomės, ar programos lėšomis tinkamai skatinamas mokslininkų, mokslo ir studijų institucijų dalyvavimas tarptautinėje veikloje, kaip vykdoma mokslo sistemos stebėseną.

Audito išvadas suformulavome išnagrinėję strateginius šalies dokumentus, užsienio ekspertų vertinimo ataskaitas, Švietimo ir mokslo ministerijos 2015–2017 metų strateginį veiklos planą, ministerijos ir jai pavaldžių įstaigų 2015 metų veiklos ataskaitas, įstaigų nuostatus, įsakymus, dokumentus, susijusius su MTEP programiniu konkursiniu finansavimu, ir kt.

Programos vykdytojams – Švietimo ir mokslo ministerijai kartu su jai pavaldžiomis įstaigomis: Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra (MITA), kuri administravo MTEP projektus, ir Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centru (MOSTA), kuris vykdė mokslo stebėseną, trūko aktyvesnių veiksmų spręsti mokslo srities valdymo ir finansavimo problemas. Savo nuomonę dėl problemų, su kuriomis susiduria, išsakė mokslo įstaigų darbuotojai, mokslininkai ir verslo atstovai. Ne vienerius metus sisteminius trūkumus savo ataskaitose ir rekomendacijose nurodo Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija bei Europos Komisija.

Švietimo ir mokslo ministerijos parengta programa sudarė sąlygas ją tinkamai vykdyti, išskyrus kai kuriuos pastebėjimus. 2015 metų programos nacionalinio biudžeto lėšomis buvo finansuojami

⁵ MOSTA. Lietuvos mokslo būklės apžvalga, 2015.

moksliniai tyrimai, kurių prioritetai nenumatyti ir nevertinamas jų poveikis, o dalis lėšų, skirtų remti mokslo ir studijų institucijų bendradarbiavimą su verslu, nėra panaudojamos tikslingai. Be to, audito metu nustatyta ir sisteminių trūkumų: nesukurta skubių mokslinių tyrimų vykdymo valstybės problemoms spręsti, mokslo stebėsenos vykdymo bei mokslo ir studijų institucijų skatinimo sėkmingai dalyvauti programoje „Horizontas 2020“ bendra sistema.

IŠVADOS

1. Daliai MTEP projektų, finansuojamų per Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūrą nacionalinio biudžeto lėšomis (1 699,6 tūkst. Eur), ministerija nenustatė aiškių prioritetinių krypčių, kad investicijos būtų paskirstytos projektams, turintiems didžiausią potencialą (1.1 poskyris).
2. Nesukurta bendra sistema, kai mokslinius tyrimus pagal skubius valstybės poreikius (valstybės užsakymus) inicijuoja ministerijos ar kitos suinteresuotos valstybės institucijos, dėl to neaišku, ar sprendžiamos pačios svarbiausios valstybės problemos (1.2 poskyris).
3. Nevertinamas per Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūrą finansuojamų MTEP projektų poveikis, todėl nesudaromos prielaidos įvertinti skirtingų veiklų vykdymo tikslingumą (1.3 poskyris).
4. Mokslo ir studijų institucijos nepanaudoja 42 proc. (718,6 tūkst. Eur) skatinimo lėšų, skirtų verslo MTEP užsakymų vykdymui, todėl pagal nustatytą tvarką jos perskirstomos kaip papildomas bazinis finansavimas ilgalaikėms institucinėms MTEP programoms vykdyti, tačiau tai neskatina mokslo ir studijų institucijų bendradarbiauti su verslu. Programos priemonė, skirta remti bendrus mokslo ir verslo projektus, dvejus metus nebuvo vykdoma, o lėšos (289,6 tūkst. Eur) panaudotos kitoms veikloms (2.1 poskyris).
5. Kai kurie programos vertinimo kriterijai neleidžia tinkamai įvertinti veiklos, susijusios su tarpinstituciniu, tarpsektoriniu ir tarptautiniu bendradarbiavimo skatinimu, atliekant mokslinius tyrimus, o tai nesudaro prielaidų tobulinti veiklą remiantis patikimais duomenimis (2.2 poskyris).
6. Mokslo stebėsenos sistema nepakankamai koordinuota. Mokslo sistemai įvertinti atliekami įvairūs tyrimai, kurių metu teikiamos rekomendacijos dėl veiklų tobulinimo, tačiau pagrindinė mokslo stebėseną atliekanti institucija – Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras – nestebi, kaip į jas atsižvelgiama (3 skyrius).
7. Nebuvo išnaudotos visos galimybės skatinti mokslo ir studijų institucijų bei tyrėjų dalyvavimą programoje „Horizontas 2020“, dėl to nepritraukiama papildomų investicijų į MTEP (4 skyrius).

REKOMENDACIJOS

Tinkamai įgyvendinusi pateiktas rekomendacijas, ministerija galės priimti labiau pagrįstus valdymo sprendimus, tikslingiau panaudoti MTEP finansavimui skirtas lėšas, pritraukti daugiau verslo ir užsienio investicijų į MTEP ir pasirengti 2020 metams, kai moksliniai tyrimai gali būti nefinansuojami ES struktūrinių fondų lėšomis. Todėl rekomenduojame:

1. Kartu su suinteresuotomis institucijomis sukurti valstybės užsakymų MTEP inicijavimo ir vykdymo bendrą sistemą (2 išvada).

Sprendžiant aktualias valstybės problemas, reikalaujančias skubių mokslinių tyrimų rezultatų, reikėtų susieti ir koordinuoti suinteresuotų institucijų veiksmus ir išteklius. Šioje sistemoje turėtų dalyvauti ne tik Švietimo ir mokslo ministerija, Lietuvos mokslo taryba ir kitos

ministerijos, bet ir Vyriausybė, kuri galėtų teikti nuomonę, ar problema yra strategiškai svarbi, aktuali valstybei ir spręstina neatidėliotinai.

2. Vertinti per Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūrą finansuojamų MTEP projektų poveikį (3 išvada).

Reikėtų vertinti ne tik „Eurekos“ ir „Eurostars“ programų projektų poveikį, bet ir kitų projektinių veiklų naudą. Siekiant gauti reikalingą informaciją, projektų vykdytojams galima būtų nustatyti prievolę vertinimo laikotarpiu teikti konkrečius duomenis ar pan.

3. Patikslinti mokslo ir studijų institucijų finansavimo sistemą, kad skiriamos lėšos būtų nukreiptos mokslo ir studijų institucijų kartu su verslu vykdomoms bendroms veikloms (1 ir 4 išvados).

Tikslinant finansavimo sistemą atkreipti dėmesį į lėšų dalį, kuri ne vienerius metus perskirstoma mokslo ir studijų institucijoms kaip papildomas bazinis finansavimas. Taip pat turėtų būti atnaujintos derybos su Finansų ministerija dėl naujų ministerijos priemonių, kuriomis siekiama skatinti mokslui imlaus verslo kūrimąsi.

Švietimo ir mokslo ministerija naujas priemones pateikė 2014 metų spalio mėnesį, tačiau užtruko jų derinimo procesas, dėl to informuosime Vyriausybę ir Finansų ministeriją.

4. Patikslinti programos vertinimo kriterijus (5 išvada).

Reikėtų patikslinti vertinimo kriterijų reikšmes ir parengti visų vertinimo kriterijų techninius priedus.

5. Imtis iniciatyvos dėl mokslo stebėseną atliekančių institucijų efektyvaus tarpusavio bendradarbiavimo, mokslo srities rekomendacijų stebėsenos (6 išvada).

Patvirtinti mokslo stebėsenos rodiklius, suderinti keitimosi duomenimis ir informacija tarp stebėseną atliekančių įstaigų galimybes. MOSTA turėtų stebėti, kaip įgyvendinamos jos pateiktos rekomendacijos.

Kadangi nuo 2017 m. sausio 1 d. keičiasi MOSTA teisinis statusas į viešąją įstaigą, o jos savininkės teises ir pareigas įgyvendins Vyriausybės kanceliarija, ministerija negalės tinkamai įgyvendinti rekomendacijos, dėl to informuosime Vyriausybę.

6. Vykdyti programos „Horizontas 2020“ skatinimo priemones (7 išvada).

Siekiant nuspręsti, ar planuojamos skatinimo priemonės yra pakankamos ir padės kryptingai prisidėti prie sėkmingesnio dalyvavimo programoje, suderinti jas su institucijomis, prisidedančiomis prie dalyvavimo programoje, ir pradėti jas vykdyti pagal nustatytus terminus.

Rekomendacijų Švietimo ir mokslo ministerijai įgyvendinimo priemonės ir terminai pateikti šios ataskaitos 1 priede „Rekomendacijų įgyvendinimo planas“.

Panašios problemos nustatytos atlikus Lietuvos mokslo tarybos programos „Šalies mokslo ir studijų sistemos plėtra“ auditą. Dėl to įgyvendindama kai kurias rekomendacijas ministerija turės glaudžiai bendradarbiauti su Lietuvos mokslo taryba. Be to, plačiau MTEP sistema yra analizuojama atliekant valstybinį auditą „Valstybės investicijos į mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą siekiant inovacijų ir valstybės konkurencingumo augimo“, kuris apima Ūkio ir Švietimo ir mokslo ministerijų bei mokslo ir studijų institucijų veiklas MTEP srityje.

Atkreipiame dėmesį, kad 2016 metais priėmus Mokslo ir studijų įstatymo pakeitimus, Švietimo ir mokslo ministerijai pavaldi įstaiga MOSTA, kuri 2015 metais kartu su ministerija įgyvendino audituojamą programą, tampa pavaldi Vyriausybei. Todėl ministerijai teks patikslinti vykdomas veiklas ir glaudžiai bendradarbiauti su minėta įstaiga, kad būtų užtikrintas nenutrūkstamas mokslo politikos formavimo ir įgyvendinimo procesas.

IŽANGA

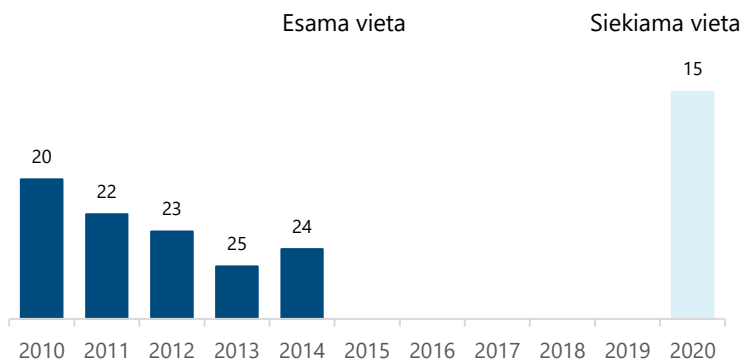
Mokslas yra glaudžiai susijęs su visomis šalies raidos sritimis. Siekiant skatinti darnią žmogaus ir visuomenės raidą, kuri stiprintų šalies konkurencingumą ir sudarytų sąlygas inovacijoms, daug dėmesio turi būti skiriama moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai (MTEP).

Sutelkdama MTEP pajėgumus ir skatindama inovacijas visuose ūkio sektoriuose, Lietuva įsipareigojo iki 2020 metų padidinti investicijas į MTEP iki 1,9 proc. BVP⁶. Verslo investicijos į MTEP yra labai reikšmingas finansavimo šaltinis, daugelyje ES valstybių jis sudaro didesnę MTEP skirtų išlaidų dalį nei viešojo sektoriaus skiriamos lėšos.

Švietimo ir mokslo ministerija pagal kompetenciją orientuoja veiklas į mokslo ir studijų institucijų bendradarbiavimo su verslu skatinimą, o Ūkio ministerija vykdo priemones, susijusias su MTEP ir inovacijų plėtojimu verslo sektoriuje.

Lietuvos verslo MTEP lėšų, išleidžiamų per viešąjį sektorių, dalis yra viena didžiausių ES: 0,11 proc. BVP, tai yra 1–2 vieta ES, tačiau verslo ir mokslo bendradarbiavimas tebėra mažesnis už ES vidurkį⁷: MTEP skirtos verslo išlaidos Lietuvoje – 0,3 proc. BVP, ES – 1,3 proc. BVP. 2014 metais pagal MTEP skirtas verslo išlaidas Lietuva užėmė 24 vietą ES (1 pav.), o 2020 metų siekis – 15 vieta.

1 pav. Lietuvos esama ir siekiama vieta tarp 28 ES šalių pagal MTEP skirtas verslo išlaidas

Šaltinis: Valstybės kontrolė pagal strategijos „Lietuva 2030“, jos ataskaitos ir Eurostato duomenis

Vyriausybė patvirtino⁸ programą, kurios tikslai yra sudaryti mokslo, verslo ir kultūros integracijos sąlygas, stiprinti šalies pranašumus, užtikrinti duomenimis, informacija ir įrodymais, profesionalumu ir pasitikėjimu grįstą studijų ir MTEP sistemos funkcionavimą. Viena pagrindinių uždavinių įgyvendintojų kartu su Ūkio ministerija ir Lietuvos mokslo taryba yra Švietimo ir mokslo ministerija. Ji yra ir programos koordinatore. Todėl ministerijos vykdoma programa „Studijų ir mokslo plėtra“⁹ prisideda prie numatytų tikslų įgyvendinimo.

⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-12-05 nutarimu Nr. 1494 patvirtinta Valstybinės studijų, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros 2013–2020 m. programa.

⁷ Europos Komisija. Komisijos tarnybų darbinis dokumentas. Šalies ataskaita. Lietuva 2016. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tsc00001&language=en> [žiūrėta 2016-05-30].

⁸ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-12-05 nutarimu Nr. 1494.

⁹ Patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014-12-23 įsakymu Nr. V-1259.

Ši programa apima dvi sritis: studijas ir mokslą. Programai įgyvendinti 2015 metais panaudota 64 787,7 tūkst. Eur: 62 972,6 tūkst. Eur nacionalinio biudžeto ir 1 815,1 tūkst. Eur ES struktūrinių fondų lėšų. Didžioji dalis programos lėšų panaudota studijų krepšeliams finansuoti.

Išanalizavę programą nusprendėme detaliau nagrinėti mokslo sritį, nes mokslo būklę matuojantys rodikliai yra žemi. Su studijomis susijusias nustatytas problemas ir rekomendacijas dėl vertinimo kriterijų, priemonių vykdymo ir kitus pastebėjimus pateikėme raštu¹⁰, dėl to ataskaitoje pateikiami tik su mokslo sritimi susiję pastebėjimai.

Vertindami programą ypač daug dėmesio skyrėme aktualių MTEP veiklų skatinimui, dalyvavimui tarptautinėje veikloje ir mokslo stebėsenai.

Auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus¹¹ ir Tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus¹². Atlikdami auditą darėme prielaidą, kad visi auditoriams pateikti dokumentai yra teisingi, išsamūs ir galutiniai, o jų kopijos atitinka originalus.

Audito procedūros ir metodai aprašyti 2 priede.

¹⁰ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2016-06-02 raštas Nr. S-(50-4448)-961 „Dėl išankstinio tyrimo metu nustatytų dalykų“.

¹¹ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymas Nr. V-26 (2015-03-24 įsakymo Nr. V-54 redakcija).

¹² 3000-asis TAAIS „Veiklos audito įgyvendinimo gairės“ ir 3100-asis TAAIS „Veiklos audito gairės: pagrindiniai principai“.

AUDITO REZULTATAI

Programos sandara, išskyrus kai kuriuos šioje ataskaitoje pateiktus trūkumus, sudarė sąlygas ją tinkamai įgyvendinti, tačiau kai kurios veiklos neprisidėjo prie rezultatyvaus programos uždavinių pasiekimo. Švietimo ir mokslo ministerija ir jai pavaldžios įstaigos nenustatė MTEP finansavimo prioritetų, nevertino, ar veiklos davė laukiamą rezultatą, nestebima, ar mokslo stebėsenos rezultatai panaudojami gerinant mokslo sistemą. Be to, dalis lėšų, skirtų skatinti mokslo ir studijų institucijas bendradarbiauti su verslu, nepanaudotos šiam tikslui pasiekti. Trūko aktyvesnių veiksmų sprendžiant problemas, susijusias su dalyvavimu programoje H2020.

1. MTEP FINANSAVIMU NEPAKANKAMAI SIEKTA ĮGYVENDINTI STRATEGINIUS TIKSLUS

Norint pasiekti strateginius tikslus, visos MTEP veiklos ir jų finansavimas turėtų būti skirti tiems tikslams įgyvendinti. Ar tai pavyko, galima išsiaiškinti tik atlikus šių veiklų poveikio vertinimą ir, siekiant pažangos mokslo srityje, priimti pagrįstus sprendimus dėl tolesnių veiksmų.

Audito rezultatai rodo, kad ministerija nenustatė MTEP projektų finansavimo prioritetų, nevertino finansuotų veiklų poveikio, o atsiradus neplanuotų, bet labai svarbių problemų, neužtikrino aiškaus sprendimų priėmimo.

1.1. Nenustatyti prioritetai užsakomų MTEP projektų rėmimui

Siekiant, kad moksliniai tyrimai duotų didžiausią naudą valstybei, turėtų būti nustatytos prioritetinės kryptys, kuriomis vadovaudamasi institucijos turėtų sutelkti žmogiškuosius, finansinius ir kitus išteklius.

Švietimo ir mokslo ministerija nenustatė aiškių prioritetinių krypčių nacionalinio biudžeto lėšomis (1 699,6 tūkst. Eur) per MITA finansuojamiems projektams, kurie skirti remti mokslo ir studijų institucijų vykdomus ūkio subjektų MTEP užsakymus. Nebuvo taikomos Vyriausybės patvirtintos prioritetinės mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros ir inovacijų raidos (sumanios specializacijos) kryptys¹³, nustatytos 2014–2020 metų ES finansinio programavimo etapui.

Ministerijos nuomone¹⁴ skirti visas lėšas (tiek ES struktūrinės paramos, tiek nacionalinio biudžeto) tik sumanios specializacijos procesui būtų rizikinga, ypač galvojant apie ilgalaikę šalies ūkio ir mokslo raidą, jos perspektyvas. Ministerijos atstovai teigia, kad prioritetai gali būti dviejų tipų: tematiniai ir kokybės. Sumanios specializacijos kryptys ir jų prioritetai yra suformuoti pagal teminius MTEP

¹³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013-10-14 nutarimu Nr. 951 patvirtintos Prioritetinių mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros ir inovacijų raidos (sumanios specializacijos) kryptys; Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014-04-30 nutarimu Nr. 411 patvirtinta Prioritetinių mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros ir inovacijų raidos (sumanios specializacijos) krypčių ir jų prioritetų įgyvendinimo programa.

¹⁴ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos 2016-08-18 raštas Nr. SR-3621 „Dėl valstybinio audito ataskaitos „Švietimo ir mokslo ministerijos vykdomos programos „Studijų ir mokslo plėtra“ projekto“.

klausimus, tačiau nacionalinio biudžeto lėšomis finansuojamoms MTEP veikloms taikomi kitokie, tai yra kokybės prioritetai, atliepiantys MTEP grįstų sprendimų pritaikomumą verslo problemoms. Pastarieji aspektai (kokybė, pritaikomumas verslo poreikiams) galėtų būti labiau pabrėžiami atnaujinant Mokslo ir studijų institucijų mokslo (meno) darbų vertinimo metodiką¹⁵, pvz., numatant MTEP tarptautinio lygio darbų skatinimą (publikacijas, patenkančias į 10 proc. labiausiai cituojamų); tarptautinio bendradarbiavimo skatinimą (bendras publikacijas su užsienio partneriais, bendrus su užsienio partneriais MTEP projektus), bendradarbiavimo su privačiu sektoriumi skatinimą (bendras publikacijas, pabrėžiant ūkio subjektų MTEP užsakymų vykdymą, bendrų su verslu MTEP projektų vykdymą).

Auditorių nuomone, būtų tikslinga nustatyti aiškias prioritetines kryptis ir nacionalinio biudžeto lėšomis per MITA finansuojamiems minėtiems MTEP projektams.

1.2. Nesukurta sistema skubiais moksliniais tyrimais spręsti svarbiausias valstybės problemas

Valstybei ir visuomenei kylančioms labai svarbioms problemoms, tenkinančioms skubius valstybės poreikius, turėtų būti sukurta sistema, leidžianti greitai priimti pagrįstus ir aiškius sprendimus.

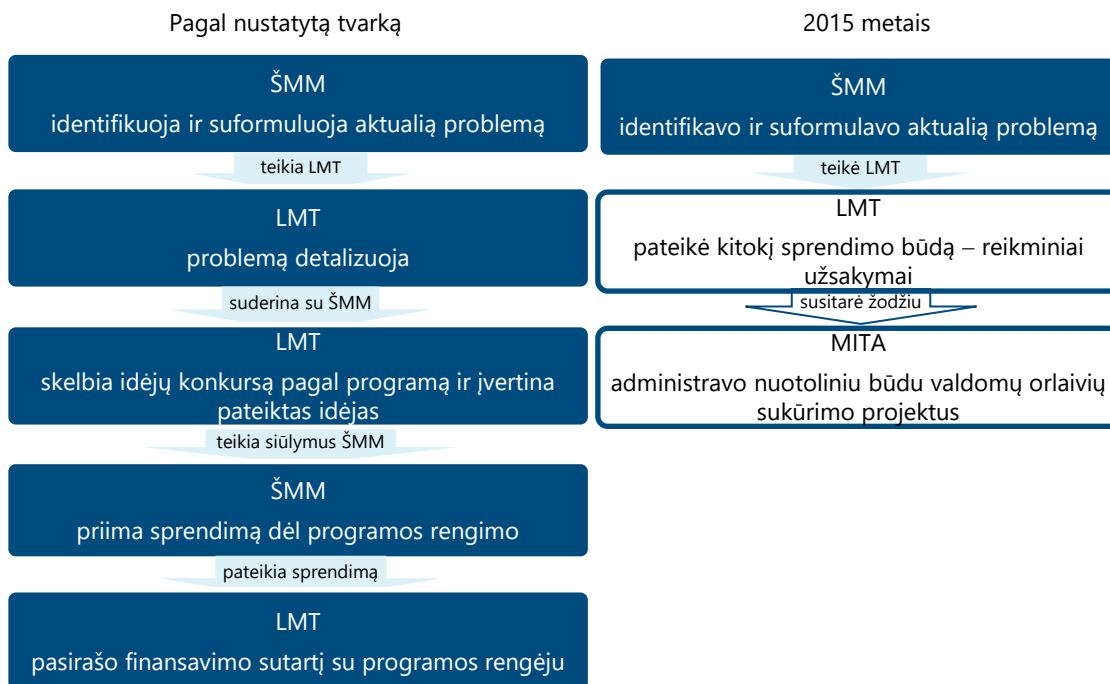
Mokslo srityje tokius valstybės poreikius tenkina ministerija ir Lietuvos mokslo taryba, kuri tokią pačią veiklą vadina reikminiais užsakymais (žr. valstybinio audito ataskaitą „Lietuvos mokslo tarybos vykdomos programos „Šalies mokslo ir studijų sistemos plėtra“ vertinimas“).

Nagrinėdami ministerijos sprendimų priėmimo procesą pastebėjome, kad valstybės užsakymai ministerijoje yra neplanuoti. 2015 metais greitų užsakymų poreikis išaiškėjo ministerijai renkant informaciją iš kitų ministerijų dėl ilgalaikių MTEP programų inicijavimo pagal ministro nustatytą tvarką¹⁶.

Vadovaujantis tvarka, ministerija 2015 metais įvykdė pirmąjį etapą – identifikavo aktualias problemas ir pateikė jas Lietuvos mokslo tarybai. Žodiniiais susitarimais buvo nuspręsta lėšų skirti nuotoliniu būdu valdomų orlaivių sukūrimo projektams. Švietimo ir mokslo ministerija kartu su Krašto apsaugos ministerija jiems iš viso skyrė po 112 tūkst. Eur. Administruoti projektus pavesta MITA.

¹⁵ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010-07-10 įsakymu Nr. V-1128 patvirtinta Mokslo ir studijų institucijų mokslo (meno) darbų vertinimo metodika.

¹⁶ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011-01-31 įsakymu Nr. V-153 patvirtintas Ilgalaikių institucinių mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros programų inicijavimo, tvirtinimo, vykdymo ir vertinimo tvarkos aprašas.

2 pav. Sprendimų dėl valstybės užsakymų priėmimo procesas pagal nustatytą tvarką ir 2015 metais

Šaltinis: Valstybės kontrolė pagal Švietimo ir mokslo ministerijos patvirtintą aprašą¹⁷

Pavyzdys rodo, kad sprendimų priėmimo procesas dėl valstybės užsakymų MTEP vykdymo yra išskaidytas tarp skirtingų institucijų, todėl ministerija turėtų suformuoti bendrą šios veiklos sistemą. Tai sudarys prielaidas, kad valstybės institucijų sprendimai bus pagrįsti ir MTEP lėšos bus panaudotos aktualiausioms valstybės ir visuomenės problemoms spręsti.

1.3. Nevertinamas investicijų į MTEP veiklas poveikis

Siekiant įvertinti, ar vykdomos veiklos prisideda prie tikslų įgyvendinimo ir ar tikslinga jas vystyti, atsakingos valstybės institucijos turi vertinti investicijų į MTEP duodamą rezultatą.

MITA pavesta administruoti skirtingų veiklų projektus (MTEP komercinimo, ūkio subjektų MTEP užsakymų, „Eurekos“ ir „Eurostars“ programų). Peržiūrėję pasirinktus kiekvienos veiklos projektus nustatėme, kad gautų rezultatų poveikis nevertinamas. Dėl to negalima nustatyti, ar skirtingos veiklos, kurių projektams skirta lėšų (2 487,9 tūkst. Eur), davė naudos: ar skirtingų veiklų metu sukurti nauji produktai, paslaugos ar technologija pateko į šalies ar užsienio rinkas, davė pajamų ir pan. Neturint tokios informacijos, negalima priimti sprendimų dėl tolesnio veiklų vystymo.

Pavyzdys, kaip tinkamai nestebima įgyvendinant projektus įsteigtų įmonių tolesnė veikla

Siekdama paskatinti mokslinių tyrimų rezultatų komercinimą ir pateikimą rinkai, ministerija skiria lėšų mokslo ir studijų institucijoms, mokslininkams, tyrėjams, kai šie įsteigia mokslui imlias įmones. 2013–2015 metais buvo įsteigtos 47 tokios įmonės. 2015 metais šiam tikslui panaudota 291 tūkst. Eur. MITA neapibendrina ankstesnių laikotarpių (2013–2014 metai) duomenų apie sukurtų produktų ar paslaugų raidą, nors lėšų skyrimo sutartyse projektų vykdytojams nustatyta

¹⁷ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011-01-31 įsakymu Nr. V-153 patvirtintas ilgalaikių institucinių mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros programų inicijavimo, tvirtinimo, vykdymo ir vertinimo tvarkos aprašas.

prievolė teikti ataskaitas dvejus metus komercinimo projektui pasibaigus, o nuo 2015 metų ataskaitos turėtų būti teikiamos trejus metus.

Pažymėtina, kad ministerija 2016 metais ėmėsi veiksmų dėl kai kurių veiklų poveikio vertinimo¹⁸ – nutarta atlikti finansuotų „Eurekos“ ir „Eurostars“ programų projektų įgyvendinimo poveikio apimčių analizę, siekiant nustatyti, ar minėtose programose verta dalyvauti. Taigi, ministerija kartu su MITA turėtų vertinti visų programos investicijų į skirtingas MTEP veiklas poveikį.

2. NEPAKANKAMAS MOKSLO IR STUDIJŲ INSTITUCIJŲ BENDRADARBIAVIMAS SU VERSLU

Verslo ir mokslo bendradarbiavimo skatinimas yra vienas svarbiausių veiksnių siekiant didinti šalies konkurencingumą. Verslo investicijos yra labai reikšmingas MTEP finansavimo šaltinis. Šioje srityje kartu su Švietimo ir mokslo ministerija įvairias priemones įgyvendina ir Ūkio ministerija. Švietimo ir mokslo ministerijai pagal kompetenciją svarbu orientuoti priemones į mokslo ir studijų institucijų bendradarbiavimo su verslu skatinimą, tikslingai panaudoti tam skirtas lėšas, o Ūkio ministerija vykdo priemones, susijusias su MTEP ir inovacijų plėtojimu verslo sektoriuje.

2.1. Mokslo ir studijų institucijos nepasinaudoja skatinimo lėšomis

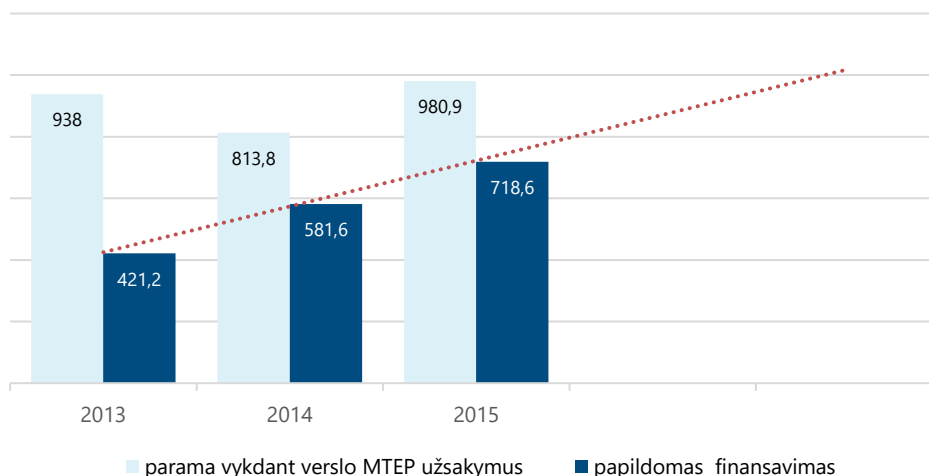
Išsikėlusį uždavinius ir numačiusi priemones, skatinančias mokslo ir studijų institucijas bendrauti su verslu, ministerija turėtų imtis visų įmanomų veiksmų šiai veiklai vykdyti. Nustatėme, kad mokslo ir studijų institucijos nepasinaudoja skatinimo lėšomis, nepanaudotos lėšos skiriamos kitoms veikloms, o kai kurios priemonės nevykdomos.

Ministerija Vyriausybės nustatyta tvarka¹⁹ rėmė mokslo ir studijų institucijas, kurios vykdo ūkio subjektų MTEP užsakymus. Pastebime, kad mokslo ir studijų institucijos nepakankamai aktyviai siekia pasinaudoti šiomis lėšomis, nes tik 58 proc. (980,9 tūkst. Eur) šiam tikslui skirtų lėšų panaudojama pagal paskirtį, o 42 proc. (718,6 tūkst. Eur) lėšų, kaip numatyta minėtoje tvarkoje, atiduodama mokslo ir studijų institucijoms kaip papildomas finansavimas – lėšos skiriamos kaip bazinis finansavimas universitetų ir institutų programoms įgyvendinti.

Pažymėtina, kad per pastaruosius trejus metus papildomam finansavimui panaudojama vis daugiau lėšų (3 pav.). Be to, 2016 metais tokiai veiklai ministerija suplanavo daugiau lėšų (2 064 tūkst. Eur), nei planavo 2015 metams (1699,6 tūkst. Eur).

¹⁸ MITA koordinavimo tarybos 2016-01-19 posėdžio protokolas Nr. 38V-1.

¹⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-06-17 nutarimu Nr. 597 patvirtintas Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų moksliniams tyrimams, eksperimentinei (socialinei, kultūrinei) plėtrai ir meno veiklai plėtoti valstybinėms mokslo ir studijų institucijoms skyrimo tvarkos aprašas.

3 pav. Papildomo bazinio finansavimo pasiskirstymas 2013–2015 metais (tūkst. Eur)

Šaltinis: Valstybės kontrolė pagal Švietimo ir mokslo ministerijos duomenis

Teisės aktai leidžia paskirstyti likusias skatinimo lėšas mokslo ir studijų institucijoms, tačiau, auditorių nuomone, skatinimo lėšos turėtų būti skiriamos tik toms mokslo ir studijų institucijoms, kurios vykdyd bendrus su verslu MTEP projektus.

Ministerija mano, kad MSI skatinimas už verslo inicijuojamus MTEP užsakymus yra pakankamas, o tiesioginis bendradarbiavimas tarp verslo ir mokslo yra vienas geriausių. Dėl to reikėtų vystyti MSI ir verslo bendras, kartu vykdomas veiklas, tai yra auginti MTEP imlų verslo sektorių, nes pagrindinė problema, kodėl mokslo ir verslo projektų nėra daug – mažas mokslui imlaus verslo sektorius Lietuvoje. Ministerija pažymėjo, kad, siekdama didinti mokslui imlaus verslo dalį Lietuvoje, parengė priemones (pvz., skatinančias MTEP rezultatų komercinimą mokslo ir studijų institucijose ir naujų atžalinių įmonių kūrimąsi inovatyvių produktų gamybai, remiančias mokslo vadybininkų mokslo ir studijų institucijose atsiradimą), tačiau jų dvejus metus nepatvirtina Finansų ministerija²⁰.

Dvejus metus iš eilės Švietimo ir mokslo ministerija planavo remti bendrus verslo ir mokslo projektus – finansuoti mokslinių tyrimų veiklas, tačiau lėšų (kasmet po 289,6 tūkst. Eur) skyrė kitoms, su verslo ir mokslo ryšiais nesusijusioms, veikloms vykdyti.

Pavyzdys, kaip ministerija lėšas skyrė kitoms veikloms

Lėšos (289,6 tūkst. Eur), skirtos bendriems verslo ir mokslo projektams remti finansuojant mokslinių tyrimų veiklas, 2015 metais panaudotos:

- 165,8 tūkst. Eur – studijų kainai kompensuoti;
- 123,8 tūkst. Eur – kaip bendrojo finansavimo lėšos, kurių pritrūko Lietuvos ir Šveicarijos bendradarbiavimo programos projektui, skatinančiam mokslo ir studijų institucijų tarpusavio bendradarbiavimą, įgyvendinti.

Atkreipiame dėmesį, kad, atliekant 2014 metų finansinį teisėtumo auditą²¹ ministerija nurodė, jog planuota veikla buvo sustabdyta dėl nepatvirtintų sumanios specializacijos prioritetų veiksmų planų, tačiau 2015 metais jie buvo patvirtinti, o lėšos bendriems verslo ir mokslo projektams remti finansuojant mokslinių tyrimų veiklas vis tiek nepanaudotos.

²⁰ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos 2016-08-18 raštas Nr. SR-3621 „Dėl valstybinio audito ataskaitos „Švietimo ir mokslo ministerijos vykdomos programos „Studijų ir mokslo plėtra“ projekto“.

²¹ 2015-07-28 valstybinio audito ataskaita Nr. FA-P-50-5-13-1 „Dėl Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijoje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“.

Siekdama skatinti MTEP veiklas, ministerija 2014 metais planavo parengti MTEP populiarinimo veiksmų planą. Galbūt jis galėjo apimti ir MTEP viešinimą, tačiau planas neparengtas, o 2016 metais jo atsisakyta. Šiuo metu ministerija rengia STE(A)M²² planą, į kurį turėtų būti įtrauktos ir mokslo populiarinimo veiklos. Planas nepatvirtintas ir neaišku, kokios svarbos jis bus.

Siekiant, kad suplanuotos lėšos mokslo ir studijų institucijų bendradarbiavimui su verslu skatinti būtų tikslingai panaudojamos, vertėtų peržiūrėti finansavimo sistemą, atkreipiant dėmesį į lėšų dalį, kuri ne vienerius metus perskirstoma MSI kaip papildomas bazinis finansavimas. Ministerijai derėtų imtis aktyvių veiksmų su Finansų ministerija derinant naujų priemonių įgyvendinimą.

2.2. Kai kurios vertinimo kriterijų reikšmės netikslios

Siekiant strategiškai svarbių Vyriausybės patvirtintų tikslų, susijusių su sąveikos tarp verslo ir mokslo sektorių stiprinimu, sudarant programą turėtų būti numatyti tikslingi uždaviniai ir priemonės jiems pasiekti bei nustatyti jų rezultatų vertinimo kriterijai.

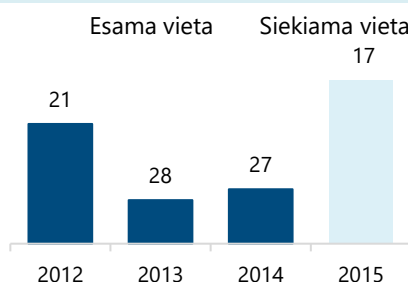
Nustatyta, kad sudarant „Studijų ir mokslo plėtros“ programą nebuvo įtrauktas Vyriausybės programoje²³ numatytas mokslo ir verslo bendradarbiavimui stiprinti skirtas uždavinys ir su juo susijęs vertinimo kriterijus.

Uždavinio ir kriterijaus pavyzdys

Uždavinys – stiprinti mokslo ir studijų institucijų lyderystės visuomenėje kompetencijas ir inovacijų valdymą. Vertinimo kriterijus – universitetų ir verslo bendradarbiavimas (vieta iš 144 šalių).

Švietimo ir mokslo ministerija nurodė, kad šį uždavinį iš dalies įgyvendino vykdydama 2007–2013 metų ES struktūrinių fondų projektus. Vertinant universitetų ir verslo bendradarbiavimą, šiuo aspektu Lietuva per trejus metus ne pakilo, o nusileido per šešias vietas (4 pav.).

4 pav. Lietuvos vieta vertinant universitetų ir verslo bendradarbiavimą

Šaltinis: Valstybės kontrolė pagal Pasaulinį inovacijų indeksą

Pastebėjome, kad ir uždaviniui, kuriuo siekiama skatinti tarpinstitucinį, tarpsektorinį ir tarptautinį bendradarbiavimą, atliekant aukščiausio lygio tyrimus taikyti vertinimo kriterijų rodikliai yra neinformatyvūs. Negalima įvertinti situacijos ir pokyčių 2015 metais: gauti rodikliai neparodo, ar investuotos lėšos duoda teigiamus pokyčius, jie nėra nustatomi kasmet arba pateikiami trejų metų senumo duomenys.

²² STEAM – tai tikslųjų, gamtos, technologijų, inžinerijos mokslų (angl. *science, technology, engineering, maths*) ir menų bei dizaino (angl., *arts + design*) sintezė.

²³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-12-05 nutarimu Nr. 1494 patvirtinta Valstybinės studijų, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros 2013–2020 m. programa.

Kriterijų pavyzdžiai

- Kriterijus – mokslo ir studijų pajamos, gautos už dalyvavimą tarptautinėse programose. 2015 metų ministerijos veiklos ataskaitoje nurodyta, kad rodiklio reikšmė – 16,3 mln. Eur ir tai 150 proc. viršija planą. Ministerija paaiškino, kad tai gali būti netikslūs duomenys: juos kas trejus metus renka Lietuvos mokslo taryba, todėl naujausios rodiklių reikšmės bus žinomos tik 2018 metais. Be to, 2014 metais gautų lėšų suma buvo keturis kartus mažesnė, nustatyta mažėjimo tendencija (2012 m. – 6,8; 2013 m. – 6,6 ir 2014 m. – 4,4 mln. Eur).
- Kriterijus – mokslo įstaigų bazinio finansavimo santykis su iš ūkio subjektų ir tarptautinių programų gautomis lėšomis. Jis taip pat priklausomas nuo LMT atliekamo vertinimo, todėl ministerijos 2015 metų veiklos ataskaitoje nurodyti 2014 metų duomenys.
- Kriterijus – viešojo ir privataus sektorių bendrų publikacijų skaičius. Pateikiamas 2012 metų skaičius, nes 2015 metais Inovacijų sąjungos švieslentės rodiklių vėliausios reikšmės yra 2012 metų duomenys.

Neturint galimybės periodiškai stebėti rodiklių, sudėtinga nuolat ir sistemingai vertinti uždavinio pasiekimo lygį, vertinimo kriterijaus taikymo dinamiką, susieti ją su finansuojamomis programos priemonėmis ar numatyti svarbius pakeitimus, pateikti patikimus duomenis ir juos analizuoti.

Taip pat sudėtinga sistemiskai įvertinti daugumos kriterijų patikimumą, nes neparengti techniniai priedai²⁴. Dėl to neaišku, kodėl toks kriterijus pasirinktas, kaip jis skaičiuojamas, kas vertinama.

Neturint informatyvių vertinimo kriterijų rodiklių vykdomai veiklai išmatuoti, kyla grėsmė laiku nepriimti tinkamų sprendimų dėl programos vykdymo ir taip nepasiekti programos tikslų.

3. MOKSLO STEBĖSENA NEPAKANKAMAI KOORDINUOJAMA IR NESTEBIMAS PATEIKTŲ REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMAS

Valstybės švietimo ir mokslo stebėseną – tai nuolatinė švietimo ir mokslo būklės ir kaitos analizė, vertinimas, tam reikalingų duomenų rinkimas, švietimo ir mokslo sistemos kaitos prognozavimas. Stebėsenos proceso metu pateiktos rekomendacijos turėtų padėti siekti svarbiausio stebėsenos tikslo – visiems švietimo ir mokslo valdymo subjektams sudaryti sąlygas priimti pagrįstus sprendimus ir vykdyti švietimo ir mokslo kokybę užtikrinantį valdymą, taip pat informuoti visuomenę apie švietimo ir mokslo būklę²⁵. Siekiant šių tikslų, būtinas tinkamas mokslo stebėsenos sistemos koordinavimas ir pateiktų rekomendacijų stebėseną.

Audito rezultatai parodė, kad mokslo stebėseną nepakankamai koordinuojama, nestebima, ar atsižvelgiama į pateiktas rekomendacijas.

Mokslo srities stebėsenos funkcijos reglamentuotos teisės aktais ir paskirstytos atskiroms institucijoms ir įstaigoms, kurios yra pavaldžios Švietimo ir mokslo ministerijai, Ūkio ministerijai, Seimui ir kt. Kai stebėseną atlieka daugiau nei viena institucija, svarbu tinkamai koordinuoti jų veiklą, siekiant darnios sistemos, užtikrinančios, kad keliami reikalavimai būtų įgyvendinami.

²⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-06-06 nutarimu Nr. 827 patvirtinta Strateginio planavimo metodika, 44 p.

²⁵ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012-08-14 įsakymu Nr. V-1201 patvirtintas Valstybės švietimo ir mokslo stebėsenos tvarkos aprašas.

Pastebėjome, kad mokslo stebėsenos sistemoje dalyvauja įvairios institucijos (5 pav.), nors kai kurios iš jų neatlieka visų numatytų funkcijų (3 priedas).

5 pav. Mokslo srities stebėseną organizuojančios, atliekančios ir stebėsenos procese dalyvaujančios įstaigos ir institucijos

Švietimo ir mokslo stebėsenos koordinavimo grupė (sudaryta ministro įsakymu)

- koordinuoja mokslo stebėseną
- prižiūri, kaip mokslo stebėseną vykdo ir organizuoja skirtingos institucijos

Švietimo ir mokslo ministerija

- formuoja mokslo srities politiką
- koordinuoja studijų ir MTEP politikos įgyvendinimą
- analizuoja bendrą šalies švietimo ir mokslo būklę

ŠMM pavaldžios įstaigos – MOSTA, MITA, ITC

- MOSTA stebi, analizuoja ir vertina mokslo sritį, atlieka statistinių rodiklių lyginamąją analizę
- MITA atlieka MTEP ir inovacijų programų stebėseną, jų poveikio vertinimą
- ITC renka informaciją apie Lietuvos mokslo sistemą

Lietuvos mokslo taryba (Seimo įsteigta valstybės biudžetinė įstaiga)

- vertina Lietuvoje vykdomą mokslinę veiklą
- rengia siūlymus, kaip šią veiklą plėtoti
- pataria Seimui ir Vyriausybei mokslo ir mokslininkų rengimo klausimais

Lietuvos aukštojo mokslo taryba (ekspertinė institucija)

- stebi aukštojo mokslo plėtrą
- analizuoja aukštojo mokslo būklės tyrimų išvadas ir rekomendacijas
- siūlo šio mokslo plėtros ir kokybės užtikrinimo priemones Vyriausybei, ŠMM ir kitoms institucijoms

VšĮ Lietuvos inovacijų centras

- atlieka technologijų ir inovacijų rinkos, technologijų pasiūlos ir paklausos tyrimus
- kaupia duomenis apie Lietuvos mokslinį technologinį potencialą ir mokslinę technologinę veiklą, juos tvarko ir analizuoja

Šaltinis: Valstybės kontrolė pagal institucijų nuostatus

Švietimo ir mokslo stebėsenos koordinavimo grupė, kuri turėtų koordinuoti ir prižiūrėti, kaip mokslo stebėseną vykdo ir organizuoja skirtingos institucijos, faktiškai neveikia. Nuo grupės sudarymo pradžios (2012 m.) įvyko tik du posėdžiai, per kuriuos buvo svarstomi tvarkos apraše²⁶ nurodyti strateginiai mokslo stebėsenos rodikliai. Jie iki šiol nepatvirtinti, o terminai, iki kada jie bus parengti, nenumatyti. Taigi, šiuo metu mokslo stebėseną vykdoma neturint patvirtintų rodiklių.

Stebėsenos metu atliekami mokslo srities tyrimai ir analizės dažnai būna susiję su įvairių institucijų veiklos sritimis, tačiau jų tarpusavio bendradarbiavimas yra nepakankamas, o įstaigos, atliekančios šios srities funkcijas, susiduria su tam tikromis problemomis: duomenys renkami skirtingose duomenų bazėse; neregamentuotas skirtingų institucijų keitimasis informacija ir pan.

Pastebėjome siekį keisti mokslo stebėsenos sistemą. Seimui priėmus Mokslo ir studijų įstatymo²⁷ pakeitimą Švietimo ir mokslo ministerijos pavaldžiai įstaigai MOSTA nuo 2017 m. sausio 1 d. bus suteiktas viešosios įstaigos statusas, įstaiga veiks kaip ekspertinė institucija ir teiks rekomendacijas Seimui ir Vyriausybei dėl mokslo, studijų ir inovacijų politikos tobulinimo. Jos steigėja būtų valstybė, o savininkės teisės ir pareigos įgyvendintų Vyriausybė arba jos įgaliota institucija. Įstatymu taip pat įtvirtinamas MOSTOS kaip ekspertinės institucijos statusas. Švietimo ir mokslo ministerija atkreipia dėmesį, kad MOSTA buvo įsteigta siekiant švietimo ir mokslo politiką formuoti įrodymais grįsta informacija, kuri būtų paremta stebėseną, analizėmis ir vertinimu, tačiau priėmus

²⁶ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012-08-14 įsakymu Nr. V-1201 patvirtintas Valstybės švietimo ir mokslo stebėsenos tvarkos aprašas.

²⁷ Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymas, 2009-04-30 Nr. XI-242 (2016-06-29 įstatymo Nr. XII-2534 redakcija).

minėtą įstatymo pataisą, ministerija praranda šią galimybę. Be to, ministerijos atstovų nuomone, ekspertinė veikla yra pagrindinė ekspertinės institucijos funkcija, tačiau abejotina, kad MOSTA šiuo metu galėtų ją atlikti iki galo.

Taip pat neišspręstas klausimas dėl likusių stebėsenos dalyvių veiksmų ir jų koordinavimo. Švietimo ir mokslo ministerijos atstovų nuomone, naujai įkurtos institucijos veikla dubliuotų šios ir Ūkio ministerijos atliekamas funkcijas. Jie taip pat pažymėjo, kad, pakeitus MOSTA teisinį statusą, siekiant formuoti teisingą šios srities politiką, bus steigama kita institucija ar padalinys.

Tai rodo, kad mokslo stebėseną atliekančios institucijos nedelsdamos turėtų spręsti klausimus dėl tarpusavio bendradarbiavimo, duomenų ir informacijos perdavimo bei strateginių mokslo stebėsenos rodiklių patvirtinimo.

Pagrindinė mokslo stebėseną atliekanti įstaiga MOSTA (jos veiklai 2015 metais iš programos „Studijų ir mokslo plėtra“ lėšų panaudota 334,5 tūkst. Eur) teikia informaciją ir rekomendacijas dėl mokslo politikos įgyvendinimo ir tobulinimo. Manome, kad MOSTA turėtų stiprinti pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo stebėseną, analizuoti priežastis, kodėl jos neįgyvendinamos. Šiuo metu mokslo stebėsenos rezultatai rodo, kad rekomenduojamos tobulinti sritys ir kai kurios Lietuvos ir tarptautinių ekspertų rekomendacijos kartojasi ar net lieka tos pačios keletą metų.

Be to, rekomendacijų stebėseną sudarytų prielaidas institucijoms imtis aktyvesnių veiksmų įgyvendinant rekomendacijas arba motyvuotai jas atmesti. Pavyzdžiui, MOSTA 2015 metais baigė tyrimą „Slėnių stebėsenos žingsniai“ ir pasiūlė tobulinti Slėnių stebėsenos, jų valdymo ir koordinavimo sistemą, tačiau neaišku, kodėl tai nebuvo įgyvendinta.

Nepanaudotų tyrimo rezultatų pavyzdys

Tyrimo „Slėnių stebėsenos žingsniai“ metu buvo pateikti siūlymai dėl Slėnių veiklos modelio tobulinimo – Slėnių stebėsenos vadovas, valdymo ir koordinavimo modelis (pateiktos rekomendacijos dėl duomenų rinkimo, analizės metodų, stebėsenos įgyvendinimo proceso vertinimo ir kt.). Siūlymai buvo pateikti visoms suinteresuotoms pusėms: sprendimų priėmėjams, įgyvendinančioms agentūroms, Slėnių projektų dalyviams, tačiau sprendimai dėl tolesnės Slėnių stebėsenos, jų valdymo ir koordinavimo sistemos papildymo nebuvo priimti.

Siekiant efektyviai panaudoti lėšas ir žmogiškuosius išteklius, MOSTA turėtų stebėti, kaip atsakingos institucijos naudoja stebėsenos rezultatais.

4. NEIŠNAUDOTOS GALIMYBĖS SĖKMINGAI DALYVAUTI PROGRAMOJE „HORIZONTAS 2020“

Siekiant, kad į šalį būtų pritraukiama papildomų investicijų ir taip prisidedama prie mokslinių tyrimų tarptautiškumo ir konkurencingumo, turi būti numatytos specialios priemonės, užtikrinančios aktyvesnį ir sėkmingesnį mokslininkų dalyvavimą Europos Komisijos vykdomoje H2020 programoje.

Lietuvos dalyvavimo šioje programoje sėkmės rodiklis yra tik 10 proc., o pagal gaunamos dotacijos dydį (17 mln. Eur) esame priešpaskutinėje vietoje iš 28 ES šalių (1 lentelė).

1 lentelė. Dalyvavimo sėkmės rodiklis ir EK skiriama dotacija

EK programa	Sėkmės rodiklis			EK skirta dotacija		
	sėkmės rodiklis (proc.)	vieta iš 28 ES šalių	ES-28 vidurkis (proc.)	EK skirta dotacija (Eur)	vieta iš 28 ES šalių	ES-28 vidurkis (Eur)
„Horizontas 2020“	10,12	23	13,31	17 392 159	27	529 941 952

Šaltinis: E-CORDA 2016-06-13

Informaciją ir pagalbą visais dalyvavimo aspektais H2020 programoje teikia nacionaliniai kontaktiniai asmenys. Lietuvoje H2020 nacionalinių atstovų tinklo veiklą vykdo Lietuvos mokslo taryba, Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra, Lietuvos mokslų akademija ir Lietuvos inovacijų centras. Tinklą Lietuvoje koordinuoja Švietimo ir mokslo ministerija.

Audito metu nustatėme, kad ministerija ėmėsi veiksmų dėl mokslo ir studijų institucijų dalyvavimo H2020, tačiau rodikliai žemi. Audituojamos programos lėšomis 2015 metais buvo finansuojamos dvi veiklos:

- „Baltic Bonus“ – institucijai skiriama po 1 tūkst. Eur paraiškos, kuri yra rengiama kartu su partneriais iš Latvijos arba Estijos, parengimo išlaidoms kompensuoti (6 mokslo ir studijų institucijų 39 paraiškos);
- vieno projekto paraiškos, kurio koordinatore yra Lietuvos mokslo ir studijų institucija, rengimas (43 tūkst. Eur).

Manome, kad šios dvi veiklos buvo nepakankamos, kad būtų sėkmingai dalyvaujama programoje, tačiau ministerija 2016 metais pradėjo planuoti ir svarstyti naujas skatinimo priemones.

Ministerija tikisi, kad sėkmingiau dalyvauti programoje padės 2016 metų gegužės mėnėnėsį MITA pradėtas vykdyti iš ES struktūrinių fondų lėšų remiamas projektas TYKU 2 (800 tūkst. Eur). Jo metu bus:

- organizuojami įvadiniai ir praktiniai mokymai mokslininkams, tyrėjams, doktorantams ir mokslo vadybininkams (administratoriams);
- kompensuojamos kelionių į Europos Komisijos organizuojamus informacinius, ryšių užmezgimo renginius bei konsorciūmų partnerių susitikimus išlaidos.

Apklausti mokslo įstaigų darbuotojai ir mokslininkai tvirtino, kad viena iš priežasčių, stabdančių sėkmingą Lietuvos dalyvimą H2020 programoje, yra sudėtingas paraiškų rengimas. Jų nuomone, tikslinga skirti paramą konsultantams ar ekspertams pasitelkti, nes mokslininkai negali gerai atlikti mokslinių tyrimų ir kartu parengti kokybiškų paraiškų. Atkreipiame dėmesį, kad kitos šalys – Lenkija, Švedija, Estija, Suomija – teikia finansinę pagalbą dėl paraiškų rengimo.

Pažymime, kad paramą mokslo ir studijų institucijoms, rengusioms paraiškas dėl dalyvavimo H2020 programoje, teikia ir Lietuvos mokslo taryba, tačiau ši parama nesudaro prielaidų H2020 programoje laimėti didesnę skaičių konkursų (žr. valstybinio audito ataskaitą „Lietuvos mokslo tarybos vykdomos programos „Šalies mokslo ir studijų sistemos plėtra“ vertinimas“).

Apklausti mokslo įstaigų darbuotojai ir mokslininkai nurodė ir daugiau priežasčių, kurios lemia žemą dalyvavimo H2020 programoje sėkmės rodiklį:

- Nėra daug mokslininkų, galinčių dalyvauti programoje. Dėl didelės konkurencijos ir gerų alternatyvų Lietuvoje jie dažnai renkasi dalyvauti šalyje vykdomuose ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamuose MTEP projektuose.

- Nepakankamas atlyginimas. Pagal Europos Parlamento patvirtintą tvarką²⁸ mokslininkas, vykdamas projektą pagal H2020 programą, gauna tokį patį atlyginimą, koks jam paprastai mokamas jo šalyje. Pažymime, kad Lenkija šią problemą išsprendė skirdama paramą mokslininkams, kurių paraiškos laimėjo ir buvo finansuojamos.
- Per mažas tarpinstitucinis, tarpsektorinis ir tarptautinis bendradarbiavimas kuriant komandas (konsorciumus) ir teikiant paraiškas dalyvauti H2020 programoje. Šiuo metu yra tik kelios mokslo ir studijų institucijos, kurios koordinuoja konsorciumų veiklas.

Ateityje planuojama didinti bazinį finansavimą įstaigoms, koordinuojančioms H2020 programos MTEP projektus. Iki šiol jos nebuvo suinteresuotos to daryti, nes bazinis finansavimas nuo to nepriklausė. Tad šiuo metu dauguma tyrėjų dirba pavieniui – tai patvirtina ir tarptautinių ekspertų vertinimai.

Be to, remdamasi kitų šalių patirtimi, ministerija planuoja įsteigti Briuselyje „Liazono“ biurą, kuris organizuotų seminarus, teiktų organizacinę pagalbą, ieškotų ryšių, skirtų Lietuvos mokslo tarptautiškumui didinti. Dar viena iš ES investicinių fondų lėšų planuojama finansuoti priemonė – mokslo tarptautinio bendradarbiavimo žemėlapio parengimas. Taip pat planuojamas naujas MITA administruojamas instrumentas – pirkti kvalifikuotų ekspertų paraiškų rengimo paslaugas.

Švietimo ir mokslo ministerija kaip nacionalinių atstovų tinklo koordinatore turėtų suderinti planuojamas veiklas su kitomis institucijomis, prisidedančiomis prie skatinimo dalyvauti H2020 programoje. Taip būtų geriau pasirengta konkuruoti tarptautinėje mokslinių tyrimų rinkoje, pritrauktos papildomos investicijoms MTEP finansuoti, didinamas šalies konkurencingumas. Dalyvavimas tarptautinėse programose ir projektuose turėtų tapti ne tik šalies, bet ir mokslo ir studijų institucijų, kuriose šiuo metu jaučiama strateginio požiūrio stoka, prioritetine kryptimi.

5-ojo audito departamento direktorė

Rasa Gabrilavičienė

5-ojo audito departamento vyresnioji valstybinė auditorė

Kristina Česaitienė

Valstybinio audito ataskaitos kopijos (po 1 egz.) pateiktos:

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijai
Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui
Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Auditas atliktas, vykdamas 2015-12-08 pavedimą Nr. P-50-5

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:

Kristina Česaitienė (grupės vadovė)

Ona Kunigėlienė

Neringa Raglienė (nuo 2016-02-01)

Žilvinas Kairys (iki 2016-03-31)

Dana Dudzevičienė (nuo 2016-04-04)

²⁸ Prieiga per internetą: http://www.europarl.europa.eu/RegData/seance_pleniere/textes_adoptes/provisoire/2013/11-21/0500/P7_TA-PROV%282013%290500_LT.pdf [žiūrėta 2016-06-04].

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
„Švietimo ir mokslo ministerijos
vykdomos programos „Studijų ir
mokslo plėtra“ vertinimas“
1 priedas

Rekomendacijų įgyvendinimo planas

Eil. Nr.	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas/ Priemonės/ Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
1.	Kartu su suinteresuotomis institucijomis sukurti bendrą sistemą dėl „valstybės užsakymų MTEP“ inicijavimo ir vykdymo	Švietimo ir mokslo ministerija	Organizuoti susitikimus su Lietuvos mokslo taryba, MITA, kitomis ministerijomis ir Vyriausybės kanceliarijos atstovais ir parengti su „valstybės užsakymų MTEP sistema“ susijusių teisės aktų pakeitimų projektus	2017-03-31
2.	Vertinti per Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūrą finansuojamų MTEP projektų poveikį	Švietimo ir mokslo ministerija	Inicijuoti MITA vykdomų MTEP projektų poveikio vertinimą ir rezultatų pateikimą viešai	2017-06-30
3.	Patikslinti mokslo ir studijų institucijų finansavimo sistemą, kad skiriamos lėšos efektyviau skatintų mokslo ir studijų institucijų kartu su verslu vykdomas bendras veiklas	Švietimo ir mokslo ministerija	Patikslinti Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų moksliniams tyrimams, eksperimentinei (socialinei, kultūrinei) plėtrai ir meno veiklai plėtoti valstybinėms mokslo ir studijų institucijoms skyrimo tvarkos aprašą numatant efektyvesnį bendradarbiavimo su verslu skatinimą	2017-06-30
4.	Patikslinti programos vertinimo kriterijus	Švietimo ir mokslo ministerija	1. Patikslinti programos 12-01 „Studijų ir mokslo plėtra“ vertinimo kriterijus 2. Parengti visų vertinimo kriterijų techninius priedus	2017-10-02 2017-12-29
5.	Imtis iniciatyvos dėl mokslo stebėseną atliekančių institucijų efektyvaus tarpusavio bendradarbiavimo, mokslo srities rekomendacijų stebėsenos	Švietimo ir mokslo ministerija	Patvirtinti mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros stebėsenos rodiklius	2017-12-29

Eil. Nr.	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas/ Priemonės/ Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
6.	Vykdėti programos „Horizontas 2020“ skatinimo priemonės	Švietimo ir mokslo ministerija	1. Inicijuoti mokslo ir studijų institucijų perkamų kvalifikuotų konsultantų paraiškų dalyvauti programoje Horizontas 2020 rengimo paslaugų kompensavimo tvarką 2. Mokslo ir studijų institucijų mokslo (meno) veiklos vertinimo metodikoje numatyti vertinimo taškus už programos Horizontas 2020 projektų koordinavimą 3. Įsteigti Briuselyje „Liazono“ biurą 4. Parengti mokslo tarptautinio bendradarbiavimo žemėlapij 5. Organizuoti susitikimą su suinteresuotomis institucijoms dėl dalyvavimo programoje „Horizontas 2020“ skatinimo ir suformuluoti pasiūlymus vykdomoms ir naujoms skatinimo iniciatyvoms, priskiriant jų vykdymą konkrečioms institucijoms	2016-10-01 2017-06-01 2017-12-29 2017-12-29 2017-03-31
Atstovas ryšiams, atsakingas už Valstybės kontrolės informavimą apie rekomendacijų įgyvendinimą plane nustatytais terminais:				

Valstybinio audito ataskaitos
 „Švietimo ir mokslo ministerijos
 vykdomos programos „Studijų ir
 mokslo plėtra“ vertinimas “
 2 priedas

Pagrindiniai duomenų rinkimo ir vertinimo metodai

Eil. Nr.	Metodas	Tikslas
1.	Dokumentų peržiūra: nagrinėjome Švietimo ir mokslo ministerijos, Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūros, Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centro dokumentus, susijusius su programos sudarymu ir vykdymu. Taip pat nagrinėjome Mokslo ir studijų įstatymą, Valstybinės studijų, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros 2013–2020 m. programą, Prioritetinių mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros ir inovacijų raidos (sumanios specializacijos) kryptių ir jų prioritetų įgyvendinimo programą, Strateginio planavimo metodiką, „Horizon 2020 Monitoring Report 2014“.	Nustatyti, ar programa tinkamai parengta, ar tinkamai vykdomi programos uždaviniai, priemonės.
2.	Pokalbiai su Švietimo ir mokslo ministerijos, Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūros, Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centro, mokslo ir studijų institucijų darbuotojais.	Surinkti informaciją apie programos įgyvendinimą, organizuojamas veiklas, finansavimą ir pan. Išsiaiškinti, su kokiais problemomis susiduria mokslininkai siekdami dalyvauti programoje „Horizontas 2020“. Nustatyti, su kokiais problemomis susiduria verslo atstovai siekdami gauti MTEP paslaugas iš mokslo ir studijų institucijų.
3.	Užsienio šalių praktikos apžvalga: skatinimo dalyvauti programoje „Horizontas 2020“ Lenkijoje, Švedijoje, Estijoje, Suomijoje priemonės.	Nustatyti gerosios praktikos pavyzdžius.
4.	Duomenų analizė: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centro atlikti tyrimai, studijos, vertinimai, analizės; ▪ Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūros administruojami projektai; ▪ Eurostato duomenys. 	Nustatyti mokslo stebėsenos metu pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo problemas, surinkti informaciją apie vykdomus projektus, nustatyti, ar vertinamas projektų poveikis, ir pan.
Atlikdami auditą laikėmės nuostatos, kad auditoriams pateikta informacija yra išsami ir objektyvi, o dokumentų kopijos atitinka originalus.		

Valstybinio audito ataskaitos
 „Švietimo ir mokslo ministerijos
 vykdomos programos „Studijų ir
 mokslo plėtra“ vertinimas“
 3 priedas

Mokslo srities stebėsenos procese dalyvaujančių įstaigų ir institucijų funkcijos ir vykdoma veikla

Stebėseną vykdanți institucija	Teisiškai reglamentuotos funkcijos	Faktiškai atliekamos funkcijos
Švietimo ir mokslo stebėsenos koordinavimo grupė	Koordinuoti ir prižiūrėti, kaip stebėseną atlieka ir organizuoja skirtingos institucijos, svarstyti ir teikti stebėsenos rodiklių sąrašo projektą ir siūlymus dėl jo atnaujinimo, teikti išvadas ir siūlymus dėl didelės apimties ir brangių duomenų rinkimo ir tyrimų atlikimo ir kt.	Audituojamu laikotarpiu įvyko du koordinavimo grupės posėdžiai, per kuriuos buvo svarstomi mokslo stebėsenos rodikliai, tačiau jie nebuvo patvirtinti.
Švietimo ir mokslo ministerijos Studijų, mokslo ir technologijų departamentas Mokslo skyrius Švietimo ir mokslo ministerijos Strateginių programų skyrius	Koordinuoti studijų, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros, mokymosi visą gyvenimą politikos įgyvendinimą. Viena iš skyriaus funkcijų – apibendrinti šalies mokslinių tyrimų potencialo, mokslo ir studijų institucijų mokslinių tyrimų veiklos duomenis. Analizuoti bendrą šalies švietimo ir mokslo būklę, organizuoti būklės bei integralių plėtros strategijų įgyvendinimo stebėseną ir jos duomenų sklaidą.	
Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras (MOSTA)	Atlikti statistinių rodiklių lyginamąją analizę (pagal tarptautinius ir nacionalinius klasifikatorius); analizuoti mokslo ir studijų sistemos būklę atsižvelgiant į Lietuvos ir tarptautines mokslo, studijų ir inovacijų sistemas; dalyvauti formuojant ir įgyvendinant mokslo, studijų ir inovacijų politiką, atsižvelgiant į valstybės poreikius ir tarptautinę aplinką; teikti siūlymus dėl tarptautinius standartus atitinkančios mokslinių tyrimų ir studijų statistikos metodikos rengimo ir įgyvendinimo Lietuvoje; prisidėti prie mokslo vadybos ir tyrėjų rengimo studijų įgyvendinimo aukštosiose mokyklose ir šios srities administracinių gebėjimų tobulinimo viešojo administravimo, mokslo ir studijų institucijose.	Pagal pateiktą informaciją MOSTA kasmet išleidžia apžvalgas „Mokslas skaičiais“ ir „Mokslo būklės apžvalga“, atlieka mokslo srities tyrimus, analizes, teikia rekomendacijas ŠMM ir kitoms įstaigoms.

Stebėseną vykdanți institucija	Teisiškai reglamentuotos funkcijos	Faktiškai atliekamos funkcijos
Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra (MITA – įstaiga prie Ūkio ministerijos ir Švietimo ir mokslo ministerijos)	Įgyvendinti inovacijoms plėtoti, naujoms technologijoms kurti reikalingų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros politiką. Agentūra atlieka administruojamų MTEP ir inovacijų programų bei jų priemonių įgyvendinimo stebėseną, jų poveikio vertinimą.	Atlieka projektų dalykinių ataskaitų ekspertinį vertinimą, projektų patikras vietoje, pasibaigus projektui trejus metus stebi, kaip įgyvendinami projekto rezultatai (įkurta naujų įmonių, sukurta darbo vietų, pateikta rinkai naujų produktų, pritraukta investuotojų). Programiniu lygiu atlieka stebėseną pagal pavedimus: Lietuvos inovacijų plėtros 2014–2020 m. programos įgyvendinimas, klasterizacijos skatinimo stebėseną, laboratorijų akreditacijos priemonės įgyvendinimas, intelektinės nuosavybės paramos tarptautiniu mastu priemonės įgyvendinimas. Kasmet atlieka Inovacijų sąjungos švieslentės rezultatų apžvalgą ir pateikia išvadas. Duomenys, gaunami iš projektų vykdytojų, kitų ministerijų įtraukiami į MITA metines ataskaitas, pristatomi MITA koordinavimo tarybai. Informacinių technologijų centrai MITA duomenų neperduoda.
Švietimo informacinių technologijų centras	Atlikti valstybės lygmens švietimo ir mokslo stebėseną (kaip ŠVIS tvarkytojas). Rinkti informaciją apie Lietuvos švietimo ir mokslo sistemą.	Renka duomenis apie aukštosiose mokyklose dirbančius tyrėjus. Planuoja rinkti apie mokslo instituteuose dirbančius tyrėjus.
Lietuvos aukštojo mokslo taryba	Siūlyti aukštojo mokslo plėtros ir kokybės užtikrinimo priemones Vyriausybei, Švietimo ir mokslo ministerijai ir kitoms aukštojo mokslo politiką įgyvendinančioms institucijoms, šiuo tikslu stebėti aukštojo mokslo plėtrą, teikti ir viešai skelbti kasmetines išvadas dėl aukštojo mokslo būklės. (Tarybos nuostatai patvirtinti LRV nutarimu ²⁹).	Esant poreikiui, bendradarbiauja su MOSTA ir analizuoja jų atliktų tyrimų rezultatus, teikia pasiūlymus dėl tolesnių tyrimų. Ministerija, rengdama teisės aktų projektus ar strateginius dokumentus, atsižvelgia į Aukštojo mokslo tarybos pasiūlymus.
Lietuvos mokslo taryba	Patarti Seimui ir Vyriausybei mokslo ir mokslininkų rengimo klausimais, vertinti Lietuvoje vykdomą mokslinę veiklą ir rengti siūlymus, kaip šią veiklą plėtoti, organizuoti išorinį valstybinių mokslinių tyrimų institutų veiklos vertinimą, teikti siūlymus ir išvadas Seimui ir Vyriausybei dėl mokslui ir studijoms skiriamų valstybės biudžeto asignavimų, tyrimų ir plėtros finansavimo tvarkos tobulinimo, programinio	Atlieka tyrimus ir analizes, pasitelkdama Lietuvos ir užsienio ekspertus; pagal savo parengtus aprašus organizuoja mokslininkų ir kitų tyrėjų kvalifikacijos, konkursinių projektų paraiškų ir ataskaitų vertinimą; kaupia ir analizuoja atliktų vertinimų rezultatus. Švietimo ir mokslo ministerija atkreipė dėmesį, kad jai ypač aktuali Tarybos veikla, susijusi su mokslo būklės plėtra ir mokslininkų rengimu: mokslo ir

²⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-07-22 nutarimas Nr.771 „Dėl Aukštojo mokslo tarybos nuostatų patvirtinimo“.

Stebėseną vykdanči institucija	Teisiškai reglamentuotos funkcijos	Faktiškai atliekamos funkcijos
	konkursinio finansavimo ir skirtų lėšų naudojimo veiksmingumo.	studijų institucijų mokslinės (meninės) veiklos vertinimo rezultatais, doktorantūrų būklės ir doktorantūros vietų siūlomu vertinimu, išvada dėl mokslinių tyrimų institutų steigimo ir jų veiklos priežiūros, programinio konkursinio finansavimo administravimo funkcijos įgyvendinimu (ypač nacionalinės mokslo programos, reikminiai tyrimai, ilgalaikės institutų programos) ir SF projektų įgyvendinimu.
VŠĮ Lietuvos inovacijų centras	Teikti inovacijų paramos paslaugas įgyvendinant Lietuvos inovacinę ūkio plėtros politiką. Įstaigos veikla stebėsenos srityje – technologijų ir inovacijų rinkos, technologijų pasiūlos ir paklausos tyrimai, duomenų apie Lietuvos mokslinį technologinį potencialą ir mokslinę technologinę veiklą kaupimas, jų tvarkymas ir analizavimas.	Pagal poreikį renka duomenis vykdydama projektus.

Šaltinis: Valstybės kontrolė pagal institucijų nuostatų duomenis